



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

27 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)

SSN Ireneusz Kunicki

SSN Mariusz Załucki (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 27 listopada 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 11 kwietnia 2022 r., I ACa 749/21,
w sprawie z powództwa T.L. i A.L.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie, ewentualnie o zapłatę,

1. oddała skargę kasacyjną;

**2. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz T.L. i A.L.
kwoty po 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w
wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu
świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia
doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia
zapłaty.**

Ireneusz Kunicki Marcin Łochowski Mariusz Załucki

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 15 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej Banku Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów T.L. i A.L. kwotę 85 298, 36 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz ustalił nieistnienie między stronami stosunku prawnego kredytu wobec stwierdzenia, że zawarta między stronami umowa kredytu hipotecznego ze zmiennym oprocentowaniem z 31 lipca 2008 r. jest nieważna.

Sąd ustalił, że strony zawarły umowę kredytu 31 lipca 2008 r. Bank udzielił powodom kredytu w kwocie 106 308,82 CHF, z przeznaczeniem na pokrycie kosztów nabycia i remontu lokalu mieszkalnego. Spłata kredytu miała nastąpić w 276 miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych. W myśl § 4 ust. 2 umowy w przypadku wypłaty kredytu albo transzy w walucie polskiej, stosowany był kurs kupna dla dewiz obowiązujący w banku w dniu realizacji zlecenia płatniczego, według aktualnej tabeli kursów. Zgodnie zaś z § 16 ust. 1 umowy, prowizja od udzielonego kredytu, płatna w dniu zawarcia umowy, miała być przeliczona na walutę polską przy zastosowaniu wynikającego z aktualnej tabeli kursów kursu sprzedaży.

W myśl § 22 ust. 1 umowy, w przypadku dokonywania spłat zadłużenia kredytobiorcy z ROR, rachunku walutowego lub rachunku technicznego, kredytobiorca był zobowiązany do zapewnienia w dniu spłaty, środków pieniężnych w wysokości co najmniej równej racie spłaty kredytu. Zgodnie z § 22 ust. 2 umowy, w przypadku dokonywania spłat zadłużenia kredytobiorcy:

1) z ROR – środki z rachunku miały być pobierane w walucie polskiej w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty spłaty kredytu w walucie wymiennej, w której udzielony był kredyt, przy zastosowaniu kursu sprzedaży dla dewiz, obowiązującego w Banku S.A. w dniu spłaty raty kredytu (piętnastego dnia każdego miesiąca);

2) z rachunku walutowego – środki z rachunku mogły być pobierane w walucie kredytu, w wysokości stanowiącej kwotę kredytu lub ratę spłaty kredytu bądź w walucie innej niż waluta kredytu, w wysokości stanowiącej równowartość kwoty

kredytu lub raty spłaty kredytu w walucie wymienialnej, w której udzielony jest kredyt, przy zastosowaniu kursów kupna/sprzedaży dla dewiz, obowiązujących w Banku S.A. w dniu spłaty, według aktualnej tabeli kursów;

3) z rachunku technicznego – środki z rachunku miały być pobierane w walucie kredytu w wysokości stanowiącej kwotę kredytu lub raty. Wpłaty dokonywane na rachunek techniczny w walucie innej niż waluta kredytu, będą przeliczane na walutę kredytu przy zastosowaniu kursów kupna/sprzedaży dla walut, obowiązujących w Banku S.A. według aktualnej tabeli kursów.

Umowa została zawarta przez strony według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank. Postanowienia dotyczące mechanizmu przeliczeń walut nie były indywidualnie uzgadniane między stronami, powodowie nie mogli ich negocjować.

Klauzule przeliczenia walutowego zawarte w umowie nie wskazywały obiektywnych mierników ustalania kursu walutowego. Powodowie nie mieli wpływu na wysokość kursów kupna oraz sprzedaży. Wysokość rat ulegała częstym zmianom. Powodowie dowiadawali się o wysokości rat dopiero, gdy otrzymywali wiadomość tekstową, za pośrednictwem telefonu, o wysokości raty ściągniętej z konta przez bank.

W okresie objętym żądaniem pozwu, tj. od dnia 15 czerwca 2009 r. do dnia 16 grudnia 2013 r. powodowie spłacili kwotę 85 298,36 zł.

Sąd Okręgowy na podstawie tak poczynionych ustaleń uznał, że powództwo główne zasługiwało na uwzględnienie w całości. Wskazał, że powodowie mieli interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego wobec nieważności umowy kredytu (art. 189 k.p.c.), mimo równoczesnego zgłoszenia roszczenia o zapłatę.

Wyplata kredytu przez bank i jego spłata przez powodów polegały na przeliczeniu kwoty kredytu wskazanej we frankach szwajcarskich na złotówki według kursu, po którym bank deklarował kupno tej waluty w dacie wypłaty kredytu, a następnie na ustaleniu wysokości miesięcznych rat spłaty również w tej walucie, przy czym raty miały być spłacane w walucie polskiej po ich przeliczeniu z waluty szwajcarskiej według kursu, po którym bank deklarował sprzedaż tej waluty w dacie spłaty. Kurs przyjęty do tych rozliczeń był ustalany samodzielnie przez bank

w ramach tzw. tabeli kursów, zaś przesłanki takich ustaleń nie zostały zawarte w umowie stron.

Ocena spornych postanowień umownych doprowadziła Sąd pierwszej instancji do wniosku, że nie zostały one sformułowane w sposób jednoznaczny. Za niejednoznaczne uznać zdaniem Sądu należało również postanowienia umowy określające sposób rozliczenia dokonywanych przez powodów spłat. Ustalenie sposobu rozliczenia dokonywanych przez powodów spłat nie było bowiem możliwe bez dyskrecjonalnej decyzji banku. W konsekwencji analizowane postanowienia umowne ukształtowały prawa i obowiązki powodów jako konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Sąd zauważył, że czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany CHF, tylko częściowo i pośrednio wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta. Kurs sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej banku zawierał bowiem marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość była zależna wyłącznie od woli banku. Pozwany przez arbitralne wyznaczenie kursu waluty waloryzacji uzyskał zatem prawo do niczym nieskrępowanego decydowania o wysokości zadłużenia powodów.

W ocenie Sądu Okręgowego istniały zatem wystarczające podstawy do uznania za niedozwolone postanowień umowy, wskazujących, że po wypłacie kredytu w PLN, jego wysokość w CHF zostanie ustalona przy pomocy kursu kupna tej waluty, obowiązującego w pozwanym banku na datę wypłaty. Wypłata środków finansowych nie była uzależniona wyłącznie od czynności w pełni zależnych i kontrolowanych przez powodów, a pozwany mógł wpływać na wysokość kursu kupna waluty. Możliwość manipulacji przy wahaniach kursu waluty, a także niewielki wpływ powodów na datę wypłaty kredytu, została oceniona jako postanowienie zaburzające równowagę stron i mające charakter postanowienia niedozwolonego. Skutkiem uznania szeregu postanowień umownych, w tym zawartych w § 4 ust. 2, § 4 ust. 3, § 16 ust. 1, § 22 ust. 2 umowy, za niedozwolone postanowienia umowne, było przyjęcie, że nie wiążą one stron.

Po usunięciu z umowy niedozwolonych postanowień obowiązywanie jej w dalszym ciągu – w ocenie Sądu pierwszej instancji – nie było możliwe. Wyłączenie mechanizmu waloryzacji i pominięcie odesłania do gotówkowego kursu kupna franka szwajcarskiego czyniło niemożliwym określenie w walucie obcej równowartości kwoty kredytu udzielonego w złotych kredytobiorcom, tym samym odpadła realizacja funkcji umowy kredytu w złotych denominowanego kursem franka szwajcarskiego. Bez zastosowania przewidzianego w umowie narzędzia denominacji i gotówkowego kursu sprzedaży franka szwajcarskiego nie było możliwe określenie wysokości zobowiązań kredytobiorców, płatnych w złotych jako równowartość raty w walucie obcej, ani ustalenie salda ich zobowiązań wobec banku w przypadku przewalutowania kredytu.

Wyrokiem z 11 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację pozwanego banku, podzieliwszy ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji.

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, w której zarzucił naruszenie:

1) art. 227 w zw. z art. 233 w zw. z art. 391 § k.p.c. przez wybiórczą i dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na pominięciu części dowodów przy dokonywaniu ustaleń faktycznych;

2) art. 227 w zw. art. 235² § 1 pkt 3 k.p.c. i art. 382 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na pominięciu przez Sąd Apelacyjny materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym;

3) art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy kredytowej w zw. z art. 353¹ i 385¹ § 1 k.c. przez niewłaściwe ich zastosowanie i poprzez błędną wykładnię oświadczeń woli stron umowy kredytu;

4) art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385² k.c. przez błędną wykładnię;

5) art. 385¹ § 2 w zw. z art. 5 k.c. oraz art. 189 k.p.c., art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) w zw. z art. 2 i 32 Konstytucji

RP oraz art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej przez ich niewłaściwe zastosowanie i bezpodstawne ustalenie nieważności umowy kredytu.

W konsekwencji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Powodowie z kolei, we wniesionej odpowiedzi na skargę kasacyjną, domagali się m.in. jej oddalenia oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej, koncentrujące się w znacznej mierze na polemice z ustaleniami faktycznymi i prawnymi Sądów *meriti*, okazały się niezasadne.

Przede wszystkim trzeba bowiem zauważyć, że w ostatnich latach do Sądu Najwyższego trafiło wiele spraw odnoszących się do problemów prawnych opisanych w skardze kasacyjnej przez skarżącego. W konsekwencji ukształtowała się linia orzecznicza, uwzględniająca bogaty dorobek judykatury Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Rozwój orzecznictwa na temat tzw. „kredytów frankowych” osiągnął swoje apogeum 25 kwietnia 2024 r. powzięciem przez Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Cywilnej uchwały III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), mającej moc zasady prawnej *ex lege* (art. 87 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). W uchwale tej Sąd Najwyższy podsumował dotychczasową linię orzeczniczą, przyjmując że:

1) W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.

2) W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

3) Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub

część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.

4) Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.

5) Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Odstąpienie od zasady prawnej przyjętej przez skład całej izby SN jest zaś możliwe tylko poprzez wydanie kolejnej uchwały w analogicznym składzie (art. 88 ustawy o Sądzie Najwyższym), co do dnia rozpoznawania skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie nie nastąpiło.

Zarówno zarzuty procesowe, jak i materialnoprawne podniesione w skardze kasacyjnej, w świetle stanowiska wyrażonego w uchwale z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, nie mogły więc odnieść pożądanego przez skarżącego skutku. Przyglądając się treści sformułowanych zarzutów skargi kasacyjnej trzeba bowiem wskazać, że umowa stron niewątpliwie miała charakter abuzywny, zawierała niedozwolone postanowienia, nie było możliwości jej dalszego trwania po wyeliminowaniu tych klauzul (w tym ich zastąpienia przepisami prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym), tak jak i nie nastąpiło naruszenie prawa materialnego co do sposobu rozliczenia stron. Powodowie mieli też interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności zawartej umowy.

Rozstrzygnięcie Sądów *meriti* dostrzega wszystkie wynikające z tego konsekwencje i jest w tym zakresie poprawne.

Ponadto, w kontekście zarzucanych w skardze kasacyjnej naruszeń art. 227 w zw. z art. 233 w zw. z art. 391 § k.p.c. oraz art. 227 w zw. art. 235² § 1 pkt 3 i art. 382 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przypomina, że

postępowanie kasacyjne nie stanowi kolejnej fazy sporu o ocenę dowodów i prawidłowość ustaleń faktycznych, lecz służy kontroli legalności zaskarżonego orzeczenia przy związaniu jego podstawą faktyczną. Kwestionowanie ustaleń stanu faktycznego dokonanych przez sądy powszechne jest niedopuszczalne na etapie postępowania kasacyjnego. Wynika to wprost z art. 398¹³ § 2 w zw. z art. 398³ § 3 k.p.c., ograniczających kognicję Sądu Najwyższego w tym zakresie. Z tego powodu skutku nie mogły odnieść zarzuty polemizujące z ustaleniami faktycznymi Sądów *meriti*. Nie okazał się zasadny także zarzut dotyczący pominięcia materiału dowodowego, zwłaszcza że Sąd Apelacyjny jednoznacznie wskazał, iż w całości w tym zakresie podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji.

Nie doszło więc w sprawie do naruszenia wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa.

Trzeba dodać, że podobne sprawy dotyczące zarzutów pozwanego w sporze z innymi osobami były już niejednokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który analogiczne skargi kasacyjne pozwanego wiele razy już oddalał (np. wyroki SN: 10 maja 2024, II CSKP 1954/22; z 18 października 2023, II CSKP 122/23; z 12 czerwca 2025 r., II CSKP 150/23). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie widzi jakichkolwiek powodów by rozstrzygnięcie niniejszej sprawy miało być odmienne.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ oddalił skargę kasacyjną. O kosztach postępowania orzekł zaś na zasadach wynikających z art. 98 k.p.c..

Ireneusz Kunicki

Marcin Łochowski

Mariusz Załucki

[SOP]